

İslami Açıdan Bilgi veya Olgunun Bildirilmesi ve Açıklanması

Vecdi Akyüz*

Öz: İslami açıdan medya ahlakının ilke ve unsurlarını, düşünce ve ifade hürriyetinin bir-birini tamamlayan boyutlarını yansıtan üç temel açıdan ele almak mümkündür: Haber, düşünce ve kanaatleri öğrenebilme, açıklayabilme ve yayabilme hakkı. Bilginin serbestçe dolaşımı, ancak bu üç hakkın tanınması ve gerçek anlamda bulunması sayesinde gerçekleşebilir. Ancak hakların kullanılması, hiçbir anlayışta ve hukuk düzeninde sınırsız değildir. Dolayısıyla haber, düşünce ve kanaatleri öğrenebilme, açıklayabilme ve yayabilme hakkının kullanılmasında da bir takım ölçüler vardır. Bu makalede "medya" çerçevesinde bu hakkın kullanılmasının bazı ölçüleri İslami kaynaklar çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: İslam Hukuku, İnsan Hakları, İfade Özgürlüğü, Basın Özgürlüğü, Düşünce Özgürlüğü.

Haberdar Olma veya Bilgi Alma Hakkı

İnsanın kendi düşünce ve kanaatlerini oluşturması için, kendisi dışındaki-lerin düşünce ve kanaatlerini sağlıklı ve güvenli bir biçimde öğrenmesi zorunludur. Böylece kişi kendi düşünce ve kanaatleri ile başkasının düşünce ve kanaatlerini karşılaştırarak düşünce ve kanaatlerini geliştirebilir veya kısmen ya da bütünüyle değiştirebilir. Sağduyu ve açık bir zihin sahibi kişi için bütün bunlar *mümkün* ve hatta *zorunludur*.¹

Haber, düşünce ve kanaatleri öğrenebilmenin temelinde haber ve bilgi alma hakkının tanınması vardır. Böyle bir hak tanınmadan, söz konusu hakkın maddi temeli oluşamaz.

1 bkz. 49 / Hucurât Suresi, 13; 17 / İsrâ Suresi, 53; 39 / Zümer Suresi, 18.

* Dr., hukuk alanında profesördür. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesidir. Çalışma alanları; mukayeseli hukuk, kamu hukuku, hukuk felsefesi, siyaset felsefesi, ibadetler fıkhıdır. Ş *İletişim*: Marmara Üniversitesi, Mahir İz Caddesi Bağlarbaşı 34662 Üsküdar / İstanbul Ş vecdiakyuz@gmail.com Ş (+90 216) 651 4375.

Şehâdet Olgusu

Sadece medya çalışanları değil, bütün insanlar yaşadıkları çağın ve dünyanın tanıklarındır.² Bu tanıklığın, hem örneklik oluşturacak hem de bilgi ve haberi tanık olduğu şekliyle yansıtacak biçimde düzgün ve dürüstçe olması gerekir.³ Tanıklık, insanların birbirleriyle hukuki ilişkilerinden, kişinin kendisinin görmediği bir olayla ilgili bilgi almasına kadar birçok konu ve alanda söz konusu olan ve yüksek bir sorumluluk gerektiren bir husustur. Zira herhangi bir konuda isabetli bir karara varılabilmesi, dolayısıyla hak ve adaletin tecellisi, delillere ve şahitlerin beyanlarına dayanır. Nitekim İslam muhakeme hukukunda ilk dönemlerden itibaren kesinlik ifade eden ispat araçlarından en yaygın şekilde kullanılanı şahitlik olagelmıştır.⁴ Yalancı şahitlik şiddetle kınanmış⁵ ve ispata dayanmayan her türlü isnat, itham ve iftira kesin bir dille menedilmiştir.⁶ Mezheplerin şahitte aranan şartlar içinde ittifakla zikrettikleri *adalet* şartı, şahidin bu türden durumlardaki sözleri, tutum ve davranışları göz önünde bulundurularak tespite çalışılmaktadır.

Özel Hayatın Gizliliği

*Umûma hüsn-i zan ile taharri-i uyûb etme,
Görürsen kendi aybın gör ki irfân u fazîlettir.*⁷

Mahremiyet, kişinin manevi varlığıyla ilgili bir şahsiyet hakkıdır. Kişinin mahremiyet alanı ve sır çevresi, özel hayatıyla ilgili olarak başkalarının görmesinden, duymasından veya bilgi edinmesinden uzak kalmasını istediği özellikler, durumlar ve belgelerdir. Kişi, çok yakınlık duyduğu birine sırlarını açıklasa bile, bu durum açıklananların mahremiyet alanından çıktığı anlamına gelmediği gibi, öğrenen kişiye de bu sırları başkalarına açıklama ve yayma hakkını vermez. Sırrı

2 bkz. 2 / Bakara Suresi, 143; 3 / Âl-i İmran Suresi, 140; 22 / Hacc Suresi, 78; 57 / Hadid Suresi, 19.

3 bkz. 2 / Bakara Suresi, 282-283; 4 / Nisâ Suresi, 135; 9 / Tövbe Suresi, 119; 25 / Furkân Suresi, 72; 65 / Talâk Suresi, 2.

4 Apaydın, 2010: 279; Bardakoğlu, 1992: 97. Şahitlikle ilgili tanımlamalar, şahitlik nisapları, şahitte aranan özellikler, şahitlik süreci vb. hukuki boyutları ve bağlantılı konular için ayrıca bkz. Apaydın, 2010: 278-283; Yıldız, 2005; Bardakoğlu, 2000: 492-495.

5 Buhârî, Şehâdât, 10; *Edeb*, 6; *Diyât*, 2; Müslim, İman, 39; Tirmizî, *Tefsîr*, 5; İbn Mâce, *Ahkâm*, 32.

6 Örneğin bkz. Buhârî, *Hudûd*, 44-45; *Vesâyâ*, 23; *Edeb*, 44; Müslim, İmân, 144; *Vesâyâ*, 10; *Birr*, 60; Ebû Dâvûd, *Hudûd*, 34; Tirmizî, *Tefsîr*, 25; İmân, 16; *Kiyâmet*, 2; Muvatta, *Hudud*, 5; Müsned, VI, 30, 35. Ayrıca *iftira* hakkında bkz. Çağrı, 2000: 522-523; *kazf* hakkında bkz. Aktan, 2002: 148-149; *liân* hakkında bkz. Aydın, 2003: 172-173.

7 Nâzım Paşa'nın *Nasihât*'ından (Konya 1327, s. 7) aktaran Erdem, 1996: 273.

saklamak, bu konuda verilmiş sözü yerine getirmektir.⁸

Ayrıca özel hayat ve hâller daha çok evlerde yaşandığı için konut dokunulmazlığına ilişkin olarak evlere izinsiz girilmemesinin emredilmesi;⁹ yazılı ve sözlü haberleşmenin gizliliğiyle ilgili emir ve nehiyler;¹⁰ insanların bilinmesine rıza göstermeyecekleri gizli durumlarını,¹¹ ayıplarını ve kusurlarını merak edip izini sürme, araştırıp ortaya dökme çabaları olan *suizan*, *tecessüs* ve *gybete*¹² dair önleyici ve uyarıcı talimatlar, ahlaki yönlendirmeler¹³ bu hususta konulan çerçevenin tamamlayıcı öğeleridir. Zikredilen bireye yönelik talimat ve yasaklamalara benzer çerçeveler, kamu otoritesi için de çizilmiş, suç sayılan fiilin işlendiği bir yere yapılacak müdahaleler dahi –olması gerektiği gibi– belirli prensiplere bağlanmıştır.¹⁴

İslâm Konferansı Örgütü'nün 5 Ağustos 1990 tarihinde Kahire'de yaptığı 19. Dışişleri Bakanları Toplantısı'nda oluşturularak ilan edilmiş *Kahire İslam İnsan Hakları Beyannamesi*'nin 18. maddesinde mahremiyet hakkı şu şekilde düzenlenmiştir:¹⁵

- a) Her insanın, kendisi, dini, yakınları, şerefi ve mülkiyeti bakımından güven içinde yaşama hakkı vardır.
- b) Her insanın konutu, ailesi, mülkiyeti ve haberleşmeleri konusundaki özel

8 3 / Âl-i İmran Suresi, 76; 17 / İsrâ Suresi, 34.

9 2 / Bakara Suresi, 189; 24 / Nur Suresi, 27–29; Ebu Davud, *Edeb*, 136.

10 “Kardeşinin yazılı metnine onun izni olmadan bakan ateşe bakmış gibidir.” (Ebu Dâvûd, *Salât*, 23); “Her kim rızaları olmaksızın bir topluluğun konuşmalarını dinlerse, kıyamet günü kulaklarına kurşun dökülecektir.” (Tirmizî, *Libâs*, 231; Müsned, II/504).

11 49 / Hucurât Suresi, 12; gizliliğin ölçüsü olarak Hz. Peygamber “Bir kimse konuşurken, başkasının işitmemesi arzusuyla etrafına bakınırsa, o şey gizli sayılır.” (Ebu Davud, *Edeb*, 32; Tirmizî, *Birr*, 39) ölçüsünü verir. Ayrıca bkz. Tirmizî, *İstizân*, 16; *Edeb*, 76; Buharî, *Tabirü'r-rüiyâ*, 45; *İstizân*, 45; Müslim, *Selâm*, 36.

12 Şu hadis *tecessüsün* imanla ilgisini kurması açısından son derece manidardır: “Ey diliyle inanıp kalbine iman girmeyenler! Müslümanlara eziyet (gybet) etmeyin ve onların gizli tarafını araştırmayın. Müslüman kardeşinin gizlisini araştıranın Allah da gizlisini araştırır. Allah, kimin gizli yanını araştırırsa, evinin içinde bile olsa onu herkese karşı mahcup ve rezil rüsvay eder.” (Ebu Davud, *Edeb*, 35; Tirmizî, *Birr*, 85).

13 Zan, kusur ve ayıpları ifşa, haset, düşmanlık beslemek, ihânet, zulm, tahkir, tezyif vb. reziletlerden kaçınmaya dair çok sayıda ahlaki yönlendirmeler için örnek olarak bkz. Buharî, *Mezâlim*, 4; *Nikah*, 45; *Edeb*, 57, 58; *Ferâiz*, 2; Müslim, *Birr*, 21, 2590, 58; *Birr*, 28–34; Ebu Dâvud, *Edeb*, 39, 40, 56; Tirmizî, *Birr*, 18.

14 Medine'de bir gece teftişi sırasında, içkili bir eğlence ortamından yayılan sesi işittiği için duvarından atlayarak bir eve dalan ve hiddetle ev sahibini azarlamaya başlayan halife Ömer ibn Hattab'a ev sahibinin cevabı özel hayatın gizliliği hakkındaki bilincin de tanığıdır: “Ey Müslümanların halifesi! Acele etme! Ben bir günah işlediysem, siz üç günah işlediniz: Allah, *tecessüsü* yasakladı; siz bu fiili işlediniz. Allah, evlere kapıdan girmeyi emretti, siz duvardan atlayarak girdiniz. Allah, başkalarının evine izin almadan girmeyin diye emretti ama siz iznim olmadan evime girdiniz.” (Kandehlevî, 1980: 2/420; Elmalılı, 6/4473–74.)

15 İHA, 2004: 196–197.

hayatına ilişkin hususlarda mahremiyet hakkı vardır. Kişiyeye yönelik teccüssü, gözetim altına almaya, nam ve şerefine kirletilmesine izin verilemez. Devlet, kişiyeye keyfi müdahaleye maruz kalmaktan korunur.

- c) Şahsi mesken her durumda dokunulmazdır. Sakinlerinin izinleri veya hukuki bir gerekçe olmaksızın bir meskene girilemez. Mesken yıkılmaz, müsadere edilemez ve sakinleri tahliye edilemez.

Açıklamama ve Yayımlama Yükümlülüğü

Çirkinliğin yayılmasını arzulamak Yüce Allah'ın yasakladığı bir davranıştır.¹⁶ Çünkü kötülüğün duyulmasını sağlamak, onun meşru görülüp yayılmasına katkıda bulunmak, bir anlamda propagandasını yapmak demektir. Öte yandan, gizlenen günahlar, Allah'ın affi kapsamına girerler.¹⁷ İşlediği günahı gizlemek de müminin görevidir. Zira günahı anlatmak da başka bir günahtır.¹⁸

Habercinin Güvenilirliği

Haberci, gördüğü veya öğrendiği bir olguyu her şeyden önce olduğu gibi aktarandır. Bu sebeple haberci haberin içeriğini kavrayacak düzeyde *aklî melekeleri* olan ve olduğu gibi aktarmasını sağlayacak *hafıza gücüne* sahip bir kişi olmalıdır. Bir habere duyulacak güven, onun bu özellikleriyle birinci derecede ilgilidir.

Haberine güvenilmez kişi için Kur'an'da "fâsık" terimi kullanılır. Fâsık, dinî ve ahlaki duyarlılığı zayıf, günahlara boğulmuş anlamına gelir. Zıddı olarak âdil veya *sâlih* terimleri kullanılır. Bu yüzden fâsık kişilerin getirdiği haber, haberi alanlar tarafından araştırılıp başka bilgi ve haber kaynaklarıyla teyit edilip doğrulanmaya çalışılmalı, ancak doğruluğuna güven duyulduktan sonra kabul edilmelidir.¹⁹ Nitekim masum bir kadının iffetiyle ilgili iftirada bulunan bir kişi fâsık olarak nitelenmiş ve tanıklığının asla kabul edilmemesi istenmiştir.²⁰ En başta yalancılığın yer aldığı diğer büyük günahlar da hep bu fâsıklık niteliğine kıyas edilmiştir.

İfade Hürriyetiyle İlişkili Ahlakî İlkeler

16 "Müminler arasından hayasızlığın (müstehcen, çirkin söz ve eylemlerin) yayılmasını arzu edenlere, dünya ve âhirette can yakıcı azap vardır. Allah bilir, siz ise bilmezsiniz." (24 / Nur Suresi, 19)

17 bkz. Buhârî, *Mezâlim*, 2; *Edeb*, 60; Müslim, *Tevbe*, 52.

18 Buhârî, *Edeb*, 60; Müslim, *Zühd*, 52. Başkalarının zaaflarını ortaya dökme hususunda bk. Kemâlî, *İslâm'da İfade Hürriyeti*, s. 127-129.

19 49 / Hucurât Suresi, 6.

20 24 / Nur Suresi, 4.

Doğru Söz

Başta haberciler olmak üzere bütün insanlar, tanık oldukları veya öğrendikleri olay ve durumları, doğru ve tarafsız (sıdk) bir şekilde iletme zorundadır. Haberi doğru iletme ilkesine İslam ahlakında *sıdk (doğruluk)*, bu ilkeye uyarak haberi iletene de *muhbir-i sâdik (doğru haberci)* denir. Haberin doğru luğu, olay ile aktarılanın birebir örtüşmesi demektir.²¹

Güzel Söz

Güzel söz, yalandan uzak ve dili eğip bükmeden söylenen sözdür. Yüce Allah güzel söz ile çirkin sözü şöyle karşılaştırır: “Düşünün bir kere, Allah ne güzel bir misal verir: Güzel söz, kökü yerde, dalları göğe doğru yükselmiş güzel ulu bir ağaca benzer. Bu ağaç, rabbinin izniyle her zaman meyvesini verir. İşte Allah, insanların ders çıkarıp ibret alması için böyle misaller verir. Kötü söz ise, kökü yerden sökülmüş kuru bir ağaca benzer. Allah, o güzel ve sağlam söze bağlılıkları sebebiyle müminleri –tıpkı güzel ağaç gibi– dünyada sapa sağlam ayakta tutar, âhirette ise cennetle ödüllendirir. Müşrik zâlimleri ise dalalette bırakır. Bilin ki Allah, tıpkı bu zâlimlere yaptığı gibi dilediği şeyi elbette yapar.”²²

İnançlara ve Düşünceye Saygı

Uluslararası ve ulusal insan hakları metinleri insanların temel özgürlükleri olan ifade ve din özgürlüğü konularını kapsayıcı maddeler içerirler. *Kahire İslam İnsan Hakları Beyannamesi*'nin 22. maddesi de her insanın düşünce ve kanaatini ifade hakkı olduğunu, aynı şekilde her insanın hemcinslerini iyiliğe çağırma ve kötülükten alıkoyma hakkı olduğunu belirtir. Ancak hemen ardından iletişimin kötüye kullanılmasının, kutsal şeylere ve peygamberlerin manevi varlığına saldırmak üzere kullanılmasının yasak olduğu; toplumun bölünmesi, çözülmesi, zararı ve inancın sarsılması gibi sonuçlara yol açacak şekilde iletişim imkânlarının kullanılmayacağı ifade edilir.

Genel olarak Tanrı'ya veya dinen kutsal sayılan kişi ve nesnelere yönelik hakaretâmiz (tahkir), aşağılayıcı (tezyif), hafife alıcı (tahfif / istihfaf) sözler ya da düşüncelerin bu şekilde dile getirilmesi dine saygı sınırını aşır ve rencide eder. Zira ifade özgürlüğü aynı zamanda müminlerin duygularına saygıyı da gerektirir.²³

21 33 / Ahzâb Suresi, 70-71; Buhari, *Edeb*, 69; Müslim, *Birr*, 29, 102-105.

22 14 / İbrâhim Suresi, 24-27. Ayrıca bkz. 17 / İsrâ Suresi, 53; 39 / Zümer Suresi, 18.

23 Bu çerçevedeki bazı AİHM kararları hakkında bkz. OttoPremingerInstitut v. Austria, 20.09.94, m. 46-

Gıybet ve Koğuculuk Yasağı

Gıybet, dinî bir kavram olarak bir kimseden gıyabında hoşlanmadığı sözlerle bahsetmektir.²⁴ Kur'an'da gıybet etmek ölmüş kardeşinin etini yemeye benzetilerek insanlar bu davranıştan sakındırılmıştır.²⁵ İslam, genellikle ırz kavramıyla ifade edilen kişinin dokunulmazlığı ilkesine özel önem vermiştir. Buna göre, bir kişinin gıyabında şahsıyla ya da ailesi ve yakınları ile ilgili kusurlardan söz edilmesi gıybet kapsamında değerlendirilmiştir.²⁶

Kamu Düzeni ve Güvenliği

Toplum menfaatine konulmuş kuralların toplamı, kamu düzenini korumak üzeredir. Başka bir deyişle kamu düzenine ilişkin hukuk kuralları, uyulmasında ve korunmasında toplumun genel menfaati bulunan kurallardır. Kamu düzeni kuralları yazılı hukuk kuralları ile sınırlıdır. Kamu düzeni anlayışı ülkeden ülkeye değiştiği gibi her ülkenin kendi tarihsel süreci içinde de devirden devire değişebilir. İdare hukukundaki anlamıyla kamu düzeni, idarenin korumak ve sağlamakla görevli olduğu maddi düzendir ve idarenin kolluk kuvvetinin nihai amacını oluşturur.²⁷ Kamu düzeni; kamu güvenliği, genel asayiş, kamu sağlığı ve kamu yararı, genel ahlak gibi diğer kavramlarla da sıkı ilişkili olup bu kavramları kapsayıcı bir üst kavram olarak da değerlendirilebilir.²⁸ Dolayısıyla ifade hürriyetinin kullanımında bu ortak yararı koruma amaçlı kurallar toplamına –ya da düzene– de riayet edilmelidir.

İhbar ve Rivayet

Bilgi ve haber, başkalarına iletildiği zaman, *ihbar* (haberdar etme / beyan / tebliğ) ve *rivayet* (nakil) adını alır. İnsanlar haber, düşünce ve kanaatlerini açıkladıktan sonra, bunların ilgililer veya geniş kitleler tarafından öğrenilip tartışılmasını ve paylaşılmasını isterler. Bu noktada, *iletme* işlevi devreye gi-

49; Wingrove v. the UK-Rep., 25.11.96, m. 23. Her iki davayla ilgili olarak bk. Öktem, s. 354–356, 407–415; Doğru, 1999: 445–449. Ayrıca Türkiye'den bir dava örneği için bkz. I.A. v. Turkey, 42527/98 (13.09.05).

24 Müslim, *Birr*, 70; Ebu Davud, *Edeb*, 40; Tirmizî, *Birr*, 23; Müsned, II/384, 386; Dârimî, *Rikâk*, 6. 25 49 / Hucurât Suresi, 12.

26 Ancak söz ve davranışın gıybet kapsamına girmesi niyetle de ilgilidir. Bir kimsenin yanlışlarının sırf onu küçük düşürmek amacıyla söylenmesi gıybet iken, yanlışların düzeltilmesi için söylenmesi gıybet değildir. Ayrıca haksızlık yapanı ilgili mercilere şikâyet etmek, fetva sormak, insanları kötülüklerden korumak, kötülüğe engel olmak için destek aramak, lakabıyla şöhret bulan birisini böyle tanıtmak, zulüm ve ahlaksızlığı hayat tarzı haline getirenleri kınamak için aleyhine konuşmak gıybet kapsamına girmemektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. Canbulat, 2006: 202–203.

27 Okay, 2009.

28 Ordu, 2008: 7-8.

rer. İletme işlevi, iletinin doğruluğunu esas almak suretiyle gerçekleşmek zorundadır. Burada haber, düşünce ve kanaat, doğru olmasının yanı sıra, tam olarak yansıtılmak zorundadır. Eksik veya çarpıtılmış haber, düşünce ve kanaatler, hem sahiplerinin düşüncesini doğru ve tam olarak nakletmez hem de iletinin muhataplarına ilgili haber, düşünce ve kanaatlerin yanlış ulaştırılmasıyla gerçek bir akıl yürütme ve değerlendirme imkânından yoksun bırakılmış olurlar. Bu yüzden haberdar edenler, muhbir-i sâdik olmak zorundadırlar.

İyiliği Emretme, Kötülükten Alıkoyma

Emr bi'l-ma'ruf, nehy ani'l-münker kavramları, Kur'an'ın önemli kavramlarından. *Ma'ruf* ile *münker* birbirinin zıddıdır. Nitekim Râgıb el-İsfahânî, şu güzel tanımı verir: “*Ma'ruf* güzelliği akıl veya din yoluyla bilinen eylemdir. *Münker* ise bu iki kaynağın kabul etmediğidir.”²⁹ *Ma'ruf* ile *münker* kelimelerinin birlikte kullanıldığı durumlar, özellikle iyiliği emretme, kötülüğü engelleme emirlerinin veya örnek olaylarının açıklandığı ayetlerdir. Bu iki kavram, *iyiliği emretme* / öğüt verme / *yayma*, *kötülüğü yasaklama* / *azaltma*, *kötülükten alıkoyma*, *fenalığı men etme* biçiminde karşılık bulur. İnsanlara şahit ve örnek olması için tam ortada (dengeli ve itidalli tutum içinde) bir ümmet durumundaki³⁰ Müslüman ümmetin özelliklerinden birisi, iyiliği emretme, kötülüğü engellemedir.³¹

Bu çerçevede bir ravi olarak medya, iyiliklerin yayılması, kötülüklerin azalması için çalışmalıdır. Zira örneğin münkerin işlenmesine seyirci kalmak, karşı çıkmamak, yalnızca onu işleyenleri ve bu münkerin işlenmesinden zarar görenleri etkilemez, bu kötülüğe engel olmayanlara, kısacası bütün topluma uzanır.

29 el-İsfahânî, s. 496–97.

30 2 / Bakara Suresi, 143.

31 3 / Âl-i İmran Suresi, 104, 110; 9 / Tövbe Suresi, 67; 16 / Nahl Suresi, 90; 24 / Nur Suresi, 21.

Reporting and Disclosure of Information from an Islamic Perspective

Vecdi Akyüz*

Abstract: According to the Islamic point of view, principles and elements of media ethics could be approached in three main aspects: the right to learn, explain, and spread news, ideas and opinions. Free circulation of information can take place only through the presence and true recognition of these rights. However, a set of criteria exists while exercising the right to learn, explain, and spread news, ideas and opinions, and this article will discuss some of the criteria to the use of these rights within the framework of "media".

Key Words: Islamic Law, Human Rights, Freedom of Speech, Freedom of Expression, Freedom of the Press, Freedom of Thought.

To create one's own thoughts and opinions, a person must learn other people's thoughts and opinions in a healthy and safe way. Thus, one can improve or even partially or completely change their thoughts and opinions by comparing them to those of other people. In that regard, the underlying fact of learning different points of view is the recognition of freedom of receiving news and information.

Testification

Not only media professionals, but all people are the witnesses of their age and the world they live in.¹ This testification must be performed properly and honestly so that it will set a good model and reflect the facts as wit-

1 See. 2 / Surat al-Baqara, 143, 3 / Surah Al-i Imran, 140; 22 / Surat al-Hajj, 78, 57 / Surat al-Hadid, 19.

* Ph.D., professor in the field of Islamic law. Research interests include comparative law, public law, legal philosophy, political philosophy. § *Correspondence:* Marmara Üniversitesi, Mahir İz Caddesi Bağlarbaşı 34662 Üsküdar / İstanbul § vecdiakyuz@gmail.com § (+90 216) 651 4375.

nessed.² Islamic laws strongly condemn all types of³ false testimony and ban false accusation, imputation and slander.⁴

Right to Privacy

A person's privacy consists of qualities, conditions and documentation that the person does not want to share with or avoids revealing to a third party. The 19th meeting of the Ministers of Foreign Affairs of *The Islamic Conference Organization* on 5 August 1990 in Cairo adopted the *Cairo Declaration on Human Rights in Islam* in which the right to privacy in article 18 is proclaimed as follows:⁵

(a) Everyone shall have the right to live in security for himself, his religion, his dependents, his honour and his property.

(b) Everyone shall have the right to privacy in the conduct of his private affairs, in his home, among his family, with regard to his property and his relationships. It is not permitted to spy on him, to place him under surveillance or to besmirch his good name. The State shall protect him from arbitrary interference.

(c) A private residence is inviolable in all cases. It will not be entered without permission from its inhabitants or in any unlawful manner, nor shall it be demolished or confiscated and its dwellers evicted.

Obligation not to Disclose and Publish Wrongdoings

Almighty Allah has prohibited the spread of foul behavior,⁶ because enabling the evil to be heard and contributing to its dissemination means regarding it legitimate, and in a sense, promoting the evil. On the other hand, hidden sins fall under God's forgiveness.⁷ Concealing one's sin is the believer's duty, but disclosing them constitute a sin.⁸

2 See. 2 / Surat al-Baqara, 282-283, 4 / Surat an-Nisa, 135, 9 / Surat at-Tawbah, 119; 25 / Surat al-Furqan, 72, 65 / Talaq Qur'an, 2.

3 Bukhari, Şehâdât, 10; Adab, 6; Diyât, 2; Muslim, Iman, 39, Tirmidhi, Tafsir, 5; İbnMâce, Ahkam, 32.

4 See, for example. Bukhari, Hudud, 44-45; Vesâyâ, 23; Adab, 44; Muslim, faith, 144; Vesâyâ, 10; Birr, 60; Ebû Dâvûd, Hudud, 34; Tirmidhi, exegesis, 25; Faith, 16; Judgement, 2; Muvatta, Border, 5; Musnad, VI, 30, 35 Also seeSslander. The caller, 2000: 522-523; about *kazf* see. Aktan, 2002: 148-149; about *lian* see. Aydin, 2003: 172-173.

5 İHA, 2004: 196-197.

6 "Those who wish to spread obscenity (ugly words and actions) among the believers will be punished painfully in this world and the world after. Allah knows and you do not know." (24 / Surat an-Nur, 19).

7 See. Buhari, Atrocities, 2; Adab, 60; Muslim, Repentance, 52.

8 Bukhari, Adab, 60; Muslim, Zuhd, 52. On revealing the weaknesses of others, See Kemâlî, Freedom of Expression in Islam, p. 127-129.

Reporter's Reliability

A reporter's utmost responsibility is to reports the phenomena he has seen or learned as they are. For this reason, reporters should possess *mental faculties* which will enable them to grasp the content of the news and a *powerful memory* to be able to transfer the news as it is. Confidence in any news is essentially linked to this criterion of the reporter.

Ethical Principles Related to the Freedom of Expression

Truthful Words

Everybody and particularly reporters must report the events and situations they have witnessed or learned in an accurate, unbiased and truthful manner. Communicating the news truthfully is called *sıdk* in *Islam* and the person reporting the news in compliance with this principle is called *muhbir-i sâdik* (*truthful messenger*).

Good Words

Good words are straightforward word, uttered without bending and twisting, free from lies. Good words are like an almighty tree whose roots are deep underground, and branches toward the sky. This tree always yields fruit with the permission of its Creator, whereas bad words are like a dead tree, uprooted from the ground.⁹

Respect for Faith and Thought

International and national declarations of human rights contain articles on freedom of expression and freedom of faith. Article 22 of The Cairo Declaration on Human Rights in Islam says everyone shall have the right to express his opinion freely, and everyone shall have the right to advocate what is right, and propagate what is good, and warn against what is wrong and evil. The article also reminds us that information should not be exploited or misused in such a way as may violate sanctities and the dignity of Prophets, undermine moral and ethical values or disintegrate, corrupt or harm society or weaken its faith.

9 14 / Surah Ibrahim, 24-27. See also. 17 / Surat al-Isra ' , 53, 39 / Surat az Zumar, 18.

Prohibition of Backbiting and Gossiping

Gybet as a religious concept means talking behind somebody's back, or casting aspersions in the person's absence.¹⁰ Islam, has often attached special importance to the principle of personal immunity which is generally expressed as the concept of chastity. Accordingly, belittling a person or his family and relatives in his absence is regarded within the scope of backbiting.¹¹

Public Order and Safety

Protection of and adherence to the codes of law relating to public order are good for the general interests of society. Therefore, while exercising freedom of speech, rules providing public order must be respected.

Notification and Rumor

Information and news, when transmitted to others, are called *notifications, declarations, narrations or rumors*. Once they have declared their news, thoughts and convictions, people would like them to become public and open for discussions by the masses. News, opinion and convictions have to be reflected accurately, without being distorted. Missing or distorted news, thoughts and convictions fail to communicate the sender's intentions truthfully and deprive the receiver of genuine reasoning and evaluation. This is why those who report have to be loyal, or as mentioned above, they have to be *truthful messengers (muhbir-i sâdik)*.

To Order Goodness, To Deter from Evil

Muslim community should set an exemplary role model for the entire world, and with their balanced and moderate approach¹² they should follow the good and prevent the evil.¹³ In this regard, media as a narrator should favor the spread of goodness and decrease the evil, because witnessing a wrongdoing and not doing anything to stop it not only adversely affects the victim, but also creates repercussions on the whole community.

10 Muslim, Birr, 70, Abu Dawud, Adab, 40; Tirmidhi, Birr, 23; Musnad, II/384, 386; Dârimî, Rica, 6.

11 Backbiting is also related to intentions. Talking about a person's wrongdoings with the intention of belittling is a sin, however if the intention is to correct the person, it is not. Also, complain about the person who did injustice to the relevant authorities, to ask fatwa, to protect people from evil, to seek support to prevent evil, to introduce someone who is famous for that specific nickname, to talk against people in order to condemn cruelty and immorality is now within the scope of backbiting. For more information, see. Canbulat, 2006: 202-203.

12 Surat al-Baqara, 143.

13 Surah Al-i Imran, 104, 110, 9 / Surat at-Tawbah, 67; 16 / Surat an-Nahl, 90, 24 / Surat an-Nur, 21.

References / Kaynakça

- Aktan, H. (2002). Kazf. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 25, s. 148–149). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Apaydın, H. Y. (2010). Şahit. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 38, s. 278–283). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Aydın, M. A. (2003). Liân. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 27, s. 172–173). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Bardakoğlu, A. (1992). Beyyine (Fıkıh). *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 6, s. 97–98). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Bardakoğlu, A. (2000). İsbat. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 22, s. 492–495). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Canbulat, M. (2006). *Dini kavramlar sözlüğü*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları.
- Çağrı, M. (2000). İftira. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi* içinde (c. 21, s. 522–523). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı.
- Doğru, O. (1999). *İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi kararlar rehberi, 1960-1994*. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- El-İsfahâni, R. (1986). *Müfredât*, İstanbul: Kahraman Yayınevi.
- Erdem, H. (1996). *Son devir Osmanlı düşüncesinde ahlâk*. Konya: Kişisel Yayın.
- İslam Konferansı Örgütü. (2004). *Kahire İslam İnsan Hakları Beyannamesi* (Çev. R. Şentürk ve K. Aksoy). *İnsan Hakları Araştırmaları*, 2(3), 193-198.
- Kandehlevî, M. Z. (1980). *Hayâtü's-Sahâbe* (Çev. A. Meylani). İstanbul: İslâmî Neşriyat.
- Kemâlî, M. H. (2000). *İslâm'da ifade hürriyeti* (Çev. M. Şeviker). İstanbul: İnsan Yayınları.
- Okay, Ö. (2009). *İdare Hukukunda kamu düzeni kavramı*. Yayımlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ordu, Ö. (2008). *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırma nedeni olarak Avrupa kamu düzeni*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Öktem, A. E. (2002). *Uluslararası hukukta inanç özgürlüğü*. Ankara: Liberte Yayınları.
- Yazır, M. H. (1979). *Hak dini Kur'an dili*. İstanbul: Eser Neşriyat.
- Yıldız, K. (2005). *İslâm Yargılama Hukukunda şahitlik*. İstanbul: Hacegân Yayınları.